

Nazwa projektu Projekt uchwały Rady Ministrów zmieniającej uchwałę w sprawie „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2023-2026” Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Bożena Żelazowska - Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Generalny Konserwator Zabytków Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Agata Kurdziel, Zastępca Dyrektora, Departament Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, tel. (22) 2121 102, e-mail: doz@mkidn.gov.pl	Data sporządzenia 2025-09-10 Źródło: Upoważnienie ustawowe Art. 86 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292, z późn. zm.) Nr w wykazie prac ID137
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

W związku z opóźnieniem rozpoczęcia realizacji Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2023–2026, zwanego dalej „KPOZ”, uchwalonego przez Radę Ministrów uchwałą nr 242 z dnia 8 grudnia 2023 r. (M.P. poz. 1470), spowodowanym ogłoszeniem KPOZ w 2024 r. i połączeniem instytucji kultury odpowiedzialnych za realizację zadań programu w jego pierwotnej wersji, tj. Narodowego Instytutu Dziedzictwa z Narodowym Instytutem Konserwacji Zabytków w czerwcu 2024 r., konieczne jest dokonanie zmian w celu dostosowania liczby i zakresu zadań przewidzianych przez KPOZ do możliwości ich wykonania w skróconym czasie.

W związku z tym projekt uchwały przewiduje zmianę KPOZ przez ograniczenie liczby zadań realizowanych przez ww. program. Pozostawione zostaną 4 zadania: „Model i system wartościowania zabytków”, „Rozwój zasobu dokumentacyjnego 3D”, „Wsparcie procesu tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami”, „Wsparcie służb mundurowych oraz organów wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących przestępczości przeciwko zabytkom”. Ponadto dodane zostanie nowe zadanie „Weryfikacja stanu zasobu zabytków architektury wchodzącej w skład zasobu własności Rolnej Skarbu Państwa”.

Ograniczony został krąg wykonawców Programu do jednego podmiotu - Narodowego Instytutu Dziedzictwa przy współpracy z wojewódzkimi konserwatorami zabytków. W sytuacji gdy realizacja wymienionych w KPOZ zadań będzie wymagała zaangażowania innych podmiotów: organów administracji publicznych, państwowych lub samorządowych instytucji kultury, instytucji pozarządowych (NGO’s) wówczas zostaną one włączone do jego realizacji na zasadzie porozumienia. Zmniejszeniu uległa również kwota na realizację KPOZ (z pierwotnie planowanej 55 796 050 zł), która wyniesie 4 956 480 zł.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Planowanym efektem i celem głównym zmienionej projektowanej uchwały KPOZ jest: Zwiększenie odporności zasobu zabytkowego w Polsce. Do realizacji celu głównego opracowano następujące trzy cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1: Weryfikacja wybranego zasobu zabytków i wzmocnienie narzędzi ochrony dziedzictwa o wyjątkowej wartości.

Konieczna jest weryfikacja zasobu oraz stworzenie narzędzi kompleksowej ochrony i zarządzania zwłaszcza obiektami najcenniejszymi i reprezentatywnymi dla wybranej kategorii i cech zasobu zabytkowego. Intensywne działania adaptacyjne wymuszają także pilną weryfikację zabytkowych zespołów wchodzących w skład zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Wsparcie merytoryczne służb konserwatorskich, projektantów i właścicieli wymaga przygotowania dokumentacji konserwatorskich na różnych szczeblach, zwłaszcza w przypadku obiektów objętych szczególną ochroną i opieką państwa.

- Kierunek działań 1.1: Podnoszenie wiedzy o wybranych grupach zasobu zabytkowego kraju.

Dotychczasowe analizy zasobu zabytkowego wskazały obszary, które w ostatnich latach stanowią poważne wyzwanie lub są istotne dla polityki historycznej w Polsce. Ważną grupą dla polityki ochrony zabytków są zabytki należące do zasobu Skarbu Państwa, wobec których państwo pełni również funkcję właściciela lub głównego zarządcy przez odpowiednie jednostki i spółki, które sprawują bezpośrednią opiekę nad zabytkami. Podwójna rola państwa wymaga udzielania wsparcia merytorycznego dla podmiotów, które nie zostały powołane bezpośrednio do praktycznego działania konserwatorskiego. Kompleksowe analizy, wartościowanie i wyłonienie obiektów najcenniejszych i reprezentatywnych pozwolą służbom konserwatorskim na prowadzenie efektywnej strategii ochrony i wspierania działań zarządczych.

- Kierunek działania 1.2.: Ochrona zabytków i zarządzanie zabytkami o wyjątkowej wartości.

Wieloletnie doświadczenia służb konserwatorskich wynikające ze słabego umocowania najcenniejszych zabytków w polskim systemie ochrony zabytków przez zapisy ustawowe wskazały aktualny kierunek działań jako istotny w uzupełnieniu systemu ochrony zabytków. Aktualne przepisy wskazują jedynie na reprezentacyjny charakter pomnika historii, którego realna ochrona może odbywać się jedynie na poziomie wojewódzkich lub miejskich służb konserwatorskich przez wpis do rejestru zabytków parku kulturowego. Konieczne jest wypracowanie narzędzi kompleksowej, zintegrowanej ochrony i realnego nadzoru nad polityką konserwatorską względem najcenniejszego zasobu zabytkowego kraju.

Kierunek działań ma na celu określenie modelu i systemu wartościowania zabytków, na którego podstawie zostanie wypracowana metodyka oceny wartości zabytkowych m.in. dla pomników historii, z możliwością wykorzystania wypracowanych zasad dla całego zasobu zabytkowego – biorąc pod uwagę, że takie wytyczne dla obecnej ustawy nigdy nie powstały.

Cel szczegółowy 2: Wzmocnienie potencjału organizacyjnego systemu ochrony zabytków

Zadanie w zakresie dokumentowania zabytków z wykorzystaniem technologii stanowi szeroko zakrojone działania mające na celu digitalizację zabytków, która będzie stanowiła profesjonalną inwentaryzację w wersji cyfrowej.

- Kierunek działań 2.1: Nowe technologie w ochronie zabytków

Narodowy Instytut Dziedzictwa, zwany dalej „NID”, od 2009 r. pełni funkcję Centrum Kompetencji ds. digitalizacji obiektów architektury zabytkowej. Funkcja ta nakłada na NID odpowiedzialność za tworzenie dobrych praktyk i standardów dokumentacji cyfrowej. Projekt rozwoju zasobu dokumentacyjnego 3D polega na wykonaniu przez zespół terenowy NID, usługodawców zewnętrznych oraz instytucje partnerskie digitalizacji 10 obiektów architektury zabytkowej oraz opracowaniu danych do formy ich pełnej inwentaryzacji. Na inwentaryzację złożą się: skany laserowe fasad, wnętrz poddasza i więźby, modele fotogrametryczne oraz rysunki inwentaryzacyjne CAD. Do projektu zostaną wybrane obszary i obiekty szczególnie zagrożone z uwagi na stan zachowania oraz różne rodzaje ryzyka wypływające ze zmian klimatycznych i sytuacji kryzysowych. Wykonana inwentaryzacja zasili zasób kierowany do profesjonalistów i amatorów, prezentowany na portalu Zabytek.pl.

Cel szczegółowy 3: Rola zabytków w zrównoważonym rozwoju (edukacja i partycypacja)

Zrównoważony rozwój jest jednym z celów strategicznych Unii Europejskiej. Do realizacji tych celów zobligowane są wszystkie kraje UE, które powinny intensyfikować działania na poziomie krajowym w ramach wyznaczonych priorytetów. Działania dotyczące klimatu w związku z nasilającymi się i trudnymi do opanowania zmianami klimatycznymi stanowią obecnie jedno z ważniejszych zadań również w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Dlatego konieczne jest wypracowanie narzędzi strategicznego i lokalnego wpierania interesariuszy, na zasadach równości i szacunku dla tradycji i ekologii. Zadania mające na celu wypracowanie narzędzi przeciwdziałania zmianom klimatycznym powinny identyfikować i promować tradycyjne rozwiązania budowlane, ale także zrównoważone podejście do eksploatacji zabytków, ich roli w środowisku, stabilizowaniu ekosystemów, budowaniu bioróżnorodności i wpierania lokalnych samorządów i społeczności.

- Kierunek działań 3.1: Wzmacnianie narzędzi ochrony zabytków wobec zmian klimatycznych

Zasadniczym celem projektu jest wzmocnienie oraz usprawnienie ochrony i opieki nad zabytkami na poziomie lokalnym przez wsparcie samorządów gminnych w zakresie tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami. W ramach projektu wsparcia procesu tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami samorządy lokalne otrzymają konkretne merytoryczne wsparcie, które ułatwi sporządzanie gminnych programów opieki nad zabytkami, czyli wywiązanie się z ustawowego obowiązku (do tej pory realizacja obowiązku jest niska, w świetle badań GUS z 2023 r. tylko 40% gmin ma obowiązujące programy).

- Kierunek działań 3.2: Edukacja w zakresie wartości dziedzictwa kulturowego

Zadanie przewiduje realizację wysoko wyspecjalizowanych szkoleń dla przedstawicieli sądów i prokuratury, Policji, Krajowej Administracji Skarbowej i Straży Granicznej w zakresie charakterystyki zagrożeń dziedzictwa kulturowego oraz zwalczania i zapobiegania przestępczości przeciwko zabytkom. Przygotowanie materiałów szkoleniowych prezentujących podstawy specyfiki zapobiegania i zwalczania przestępczości przeciwko zabytkom pozwoli na ich wykorzystanie przez koordynatorów do podniesienia kwalifikacji podległych im funkcjonariuszy w terenie, a także ustalenie standardu w zakresie minimalnej wiedzy o powyższym zagadnieniu. Regularne szkolenia pozwolą również na wymianę doświadczeń i budowanie współpracy organów i instytucji zaangażowanych w walkę z przestępczością przeciwko zabytkom. Elementem projektu powinny być też szkolenia przeznaczone dla nowo powołanych koordynatorów, którzy przechodziliby w NID dwudniowy kurs dotyczący podstawowych zagadnień związanych z ich przyszłymi obowiązkami. W ramach zadania planowane jest przeprowadzenie szkolenia odpowiadającego na potrzebę zgłoszoną przez Policję, a skierowanego do wojewódzkich i samorządowych konserwatorów zabytków, dotyczącego procedur we współpracy ze służbami mundurowymi. Szkolenie będzie zamieszczone na platformie szkoleniowej NID.

KPOZ będzie realizowany przez Departament Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, oraz podległą Ministrowi Kultury i Dziedzictwa narodowego państwową instytucję kultury NID, przy współpracy z wojewódzkimi konserwatorami zabytków. W sytuacji gdy realizacja wymienionych w KPOZ zadań będzie wymagała zaangażowania innych podmiotów: organów administracji publicznych, państwowych lub samorządowych instytucji

kultury, instytucji pozarządowych (NGO's) wówczas zostaną one włączone do jego realizacji na zasadzie porozumienia. Celem jest również wywiązanie się z ustawowego obowiązku zawartego w art. 84. ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie i opiece nad zabytkami (Dz.U z 2024 r. poz. 1292, 1907) przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, który inicjuje i opracowuje, przy pomocy Generalnego Konserwatora Zabytków, krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Krajowy program ochrony i opieki nad zabytkami tworzy się w celu stworzenia warunków niezbędnych do realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Elementy KPOZ, które pozostają bez zmian to zadania: „Wsparcie procesu tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami” oraz „Wsparcie merytoryczne służb mundurowych oraz organów wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących przestępczości przeciwko zabytkom”.

Bez zmian pozostaje również zadanie „Model i system wartościowania zabytków”. Przy czym zgodnie z brzmieniem dotychczas obowiązującego KPOZ zadanie to miał wykonać Departament Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Tymczasem zgodnie z treścią projektu za jego wykonanie ma być odpowiedzialny NID. Zmiana wykonawcy zadania jest uzasadniona faktem, że w przeszłości NID realizował działania w zakresie omawianego zadania.

Elementem KPOZ, który pozostaje ze zmianami jest zadanie: „Rozwój zasobu dokumentacyjnego 3D”. Zmiana zadania polega na ograniczeniu liczby modeli 3D obiektów zabytkowych z 20 do 10.

Nowym elementem KPOZ przewidywanym przez projekt jest zadanie „Weryfikacja stanu zasobu zabytków architektury wchodzącej w skład zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa”.

Elementami KPOZ, które nie będą realizowane na skutek zmian przewidywanych przez projekt uchwały są: „Ochrona wielkoobszarowych zespołów architektury obronnej”, „Weryfikacja i klasyfikacja zabytków techniki kolejowej”, „Weryfikacja i klasyfikacja zabytków techniki związanych z przemysłem wydobywczym”, „Weryfikacja i klasyfikacja zabytkowej architektury osad związanych z gospodarką leśną”, „Plany zarządzania dla pomników historii”, „Wsparcie procesu tworzenia planów ochrony parków kulturowych”, „System bezpieczeństwa zabytków”, „Projektowanie konserwatorskie”, „Implementacja konwencji UNESCO z 1972 r. do ustawy o ochronie zabytków”, „Wdrożenie Konwencji z 2001 r.”, „Współpraca międzynarodowa z UNESCO – ICOMOS-ICCROM-UE”, „Wsparcie procesu tworzenia planów zarządzania dla miejsc światowego dziedzictwa w Polsce”, „Cyfryzacja procesu inwestycyjno-budowlanego w zakresie ochrony zabytków”, „Program szkoleń specjalistycznych dla pracowników wojewódzkich urzędów ochrony zabytków”, „Rozwój programu AZP+”, „Digitalizacja i udostępnianie zasobu archiwalnego”, „Rozwój portalu zabytek.pl”, „Premia zabytkowa”, „Alternatywny sposób finansowania opieki nad zabytkami – crowdfunding”, „Strategia przeciwdziałania skutkom zmian klimatycznych dla zachowania zabytków”, „Twój dom – dialog z tradycją”, „Upowszechnianie tradycyjnych, neutralnych dla środowiska, metod i technik rzemieślniczych – szkoła rzemieślniczych”, „Warsztaty konserwatorskie – praktyka prac konserwatorskich”, „Wzmacnianie kompetencji zawodów rzemieślniczych”, „Proces prowadzenia inwestycji w obiektach zabytkowych – szkolenia dla samorządów”, „Włączenie edukacji ochrony zabytków do programów nauczania w szkołach”, „Badania społeczne i statystyczne dotyczące dziedzictwa kulturowego”, „Pomiar wpływu kultury i dziedzictwa na rozwój społeczny”, „Kampanie społeczno-edukacyjne dotyczące ochrony dziedzictwa”, „Edukacja o dziedzictwie z uwzględnieniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami” oraz „Forum Posiadaczy Zabytków przy Generalnym Konserwatorze Zabytków”.

Uzasadnienie wyboru działań, które będą realizowane i zostaną zakończone

Zasadniczym kryterium przy wyborze zadań, które pozostaną w zmienionym KPOZ, była realna szansa na ich wykonanie w skróconym czasie bez szkody dla ich jakości merytorycznej. Zdecydowano się na realizację bez zmian trzech z nich: „Wsparcie procesu tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami”, „Wsparcie merytoryczne służb mundurowych oraz organów wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących przestępczości przeciwko zabytkom” „Model i system wartościowania zabytków”.

W zadaniu „Rozwój zasobu dokumentacyjnego 3D” zmiana polega na ograniczeniu ilości liczby modeli 3D obiektów zabytkowych z 20 do 10. Zmiana ta podyktowana jest faktem, że przy skróconym czasie realizacji KPOZ nie jest możliwe wykonanie modeli w zakładanej pierwotnie liczbie. Projektowana uchwała przewiduje, że wytypowanych zostanie 10 drewnianych kościołów na ścianie wschodniej. Realizacja zadania nawet w okrojonej wersji ma duże znaczenie w kontekście toczącej się wojny w Ukrainie.

Dodano zadanie „Weryfikacja stanu zasobu zabytków architektury wchodzącej w skład zasobu własności Rolnej Skarbu Państwa”, ponieważ Generalny Konserwator Zabytków zawarł porozumienie z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa, w dniu 15 października 2021 roku, zgodnie z którym na mocy art. 2 ust. 3 współpraca miałaby polegać m.in. na rozpoznaniu zasobu zabytkowego na terenach stanowiących własność Skarbu Państwa wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, którymi gospodaruje Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa lub spółki, w stosunku do których prawa z udziałów albo akcji wykonuje Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. W celu wywiązania się z porozumienia uznano za zasadne uwzględnienie przedmiotowego zadania.

Projekt uchwały przewiduje zmianę harmonogramu, zgodnie z którym prace rozpoczną się w III kwartale 2025 r. oraz kwoty na realizację KPOZ, która wyniesie 4 956 480 zł. Oszczędności w budżecie państwa (z planowanej pierwotnie kwoty 55 796 050 zł) w związku z ograniczeniem liczby zadań wyniosą 50 839 570 zł.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Projekt uchwały Rady Ministrów realizuje upoważnienie ustawowe wynikające z art. 84 w związku z art. 86 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Powyższe przepisy nakładają na ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego obowiązek przygotowania, przy pomocy Generalnego Konserwatora Zabytków, projektu krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Biorąc pod uwagę istnienie ustawowego obowiązku przygotowania Krajowego programu za niecelowe uznano dokonanie analizy porównawczej rozwiązań przyjętych w innych krajach.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Urzędy administracji konserwatorskiej objęte programem szkoleniowym (pracownicy urzędów administracji konserwatorskiej: wojewódzkich urzędów ochrony zabytków, delegatur wojewódzkich urzędów ochrony zabytków, a także pracownicy samorządowej służby konserwatorskiej)	150 osób	Dane własne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Zwiększenie kompetencji pracowników rozpoczynających pracę w urzędach administracji konserwatorskiej: wojewódzkich, urzędach ochrony zabytków delegaturach wojewódzkich urzędów ochrony zabytków, a także pracowników samorządowej służby konserwatorskiej. Zwiększenie kompetencji kadry kierowniczej.
Jednostki samorządu terytorialnego (pracownicy samorządowi zajmujący się zarządzaniem dziedzictwem kulturowym)	180 osób	Dane własne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Zwiększenie zasobu wiedzy samorządowych pracowników merytorycznych i władz samorządowych na temat zarządzania dziedzictwem kulturowym (m.in. gminny program opieki nad zabytkami).
Służby zajmujące się walką z przestępczością przeciwko zabytkom	100 osób	Dane własne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Zwiększenie kompetencji w zakresie rozpoznawania przedmiotów o potencjalnie zabytkowym charakterze (np. w akwenach morskich).
Zarządcy i interesariusze miejsc światowego dziedzictwa UNESCO w Polsce	250 osób	Dane własne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Brak podjęcia działań dedykowanych grupie, które polegać miały na zwiększeniu kompetencji w systemie ochrony, opiece, zarządzaniu i monitorowaniu zabytków.
Szkoły ponadpodstawowe	15	Dane własne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Brak podjęcia działań dedykowanych grupie, które polegać miały na popularyzacji i upowszechnianiu wiedzy o dziedzictwie, budowaniu świadomości lokalnej oraz włączaniu społeczeństwa w opiekę nad zabytkami.
Instytucje kultury	100	Dane własne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Zwiększenie świadomości potrzeby poznania i ochrony dziedzictwa kulturowego przez różne grupy społeczne.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt zaktualizowanego KPOZ stanowiący załącznik do projektowanej uchwały został zaopiniowany przez Radę Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Uchwała w sprawie pozytywnej rekomendacji została przyjęta przez Radę w dniu 26.05.2025 r. (Uchwała nr 45).

Ze względu na pilność projektu, jak również bezpośrednie skutki wprowadzanego rozwiązania odnoszące się jedynie do organów administracji rządowej i państwowej instytucji kultury, nie planuje się przeprowadzenia konsultacji publicznych.

Nie planuje się uzyskania opinii KWRiST.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

[illegible]

Źródła finansowania	Budżet państwa – w części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wydatki składające się na sumę budżetu zaktualizowanego KPOZ będą ponoszone w ramach limitu wydatków części 24 budżetu państwa – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. Planowane wydatki majątkowe w ramach budżetu zaktualizowanego KPOZ nie będą skutkować zwiększeniem wydatków budżetu państwa w roku wejścia w życie Programu, a także w latach kolejnych. Skalkulowano następujące wydatki składające się na sumę budżetu zaktualizowanego KPOZ: - „Weryfikacja stanu zasobu zabytków architektury wchodzącej w skład zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa”: 2 436 480 zł - „Model i system wartościowania zabytków”: 490 000 zł - „Rozwój zasobu dokumentacyjnego 3D”: 1 000 000 zł - „Wsparcie procesu tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami”: 300 000 zł - „Wsparcie merytoryczne służb mundurowych oraz organów wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących przestępczości przeciwko zabytkom”: 730 000 zł. Źródłem oszczędności jest rezygnacja z wykonania następujących zadań: „Ochrona wielkoobszarowych zespołów architektury obronnej”, „Weryfikacja i klasyfikacja zabytków techniki kolejowej”, „Weryfikacja i klasyfikacja zabytków techniki związanych z przemysłem wydobywczym”, „Weryfikacja i klasyfikacja zabytkowej architektury osad związanych z gospodarką leśną”, „Plany zarządzania dla pomników historii”, „Wsparcie procesu tworzenia planów ochrony parków kulturowych”, „System bezpieczeństwa zabytków”, „Projektowanie konserwatorskie”, „Implementacja konwencji UNESCO z 1972 r. do ustawy o ochronie zabytków”, „Wdrożenie Konwencji z 2001 r.”, „Współpraca międzynarodowa z UNESCO – ICOMOS-ICCROM-UE”, „Wsparcie procesu tworzenia planów zarządzania dla miejsc światowego dziedzictwa w Polsce”, „Cyfryzacja procesu inwestycyjno-budowlanego w zakresie ochrony zabytków”, „Program szkoleń specjalistycznych dla pracowników wojewódzkich urzędów ochrony zabytków”, „Rozwój programu AZP+”, „Digitalizacja i udostępnianie zasobu archiwalnego”, „Rozwój portalu zabytek.pl”, „Premia zabytkowa”, „Alternatywny sposób finansowania opieki nad zabytkami – crowdfunding”, „Strategia przeciwdziałania skutkom zmian klimatycznych dla zachowania zabytków”, „Twój dom – dialog z tradycją”, „Upowszechnianie tradycyjnych.

	neutralnych dla środowiska, metod i technik rzemieślniczych – „Szkoła rzemiosł CAD”, „Warsztaty konserwatorskie – praktyka prac konserwatorskich”, „Wzmacnianie kompetencji zawodów rzemieślniczych”, „Proces prowadzenia inwestycji w obiektach zabytkowych – szkolenia dla samorządów”, „Włączenie edukacji ochrony zabytków do programów nauczania w szkołach”, „Badania społeczne i statystyczne dotyczące dziedzictwa kulturowego”, „Pomiar wpływu kultury i dziedzictwa na rozwój społeczny”, „Kampanie społeczno-edukacyjne dotyczące ochrony dziedzictwa”, „Edukacja o dziedzictwie z uwzględnieniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami” oraz „Forum Posiadaczy Zabytków przy Generalnym Konserwatorze Zabytków”. Zadanie „Rozwój zasobu dokumentacyjnego 3D” zostało ograniczone. Zamiast 20 digitalizacji zostanie wykonanych 10. W związku z tym zmniejszył się koszt realizacji zadania z 2 100 000 zł do 1 000 000 zł. W zamian doszło zadanie „Weryfikacja stanu zasobu zabytków architektury wchodzącej w skład zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa”, którego koszt realizacji wynosi 2 436 480 zł.
--	--

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu	Brak wpływu
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Brak wpływu.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak wpływu.						
Niemierzalne	-							
	-							
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projekt nie będzie miał dodatkowego wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe. Wejście w życie zaktualizowanego Krajowego programu nie będzie miało wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.							

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
Komentarz: Brak zmiany obciążeń	

9. Wpływ na rynek pracy

Brak wpływu.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne
☐ sytuacja i rozwój regionalny
☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe

☐ demografia
☐ mienie państwowe
☒ inne: Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

☐ informatyzacja
☐ zdrowie

Omówienie wpływu

Projekt, zgodnie z założeniami wzmocni odporność zasobu zabytkowego na różnego rodzaju zagrożenia wpływając pozytywnie na stan systemu ochrony zabytków w Polsce. Tym samym realizacja KPOZ przyczyni się do wzmocnienia realizacji zasady strzeżenia dziedzictwa narodowego, wyrażonej w art. 5 Konstytucji RP.

Wykonanie celu głównego opiera się na trzech celach szczegółowych:

- weryfikacji wybranego zasobu zabytków i wzmocnienie narzędzi ochrony dziedzictwa o wyjątkowej wartości;
- wzmocnieniu potencjału organizacyjnego systemu ochrony zabytków;
- wzmocnieniu roli zabytków w zrównoważonym rozwoju (edukacja i partycypacja).

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Przewiduje się, że projektowana uchwała wejdzie w życie z dniem podjęcia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

W ramach monitoringu KPOZ analizowana będzie zgodność realizacji zadań z harmonogramem oraz skuteczność ich realizacji. Filarami monitoringu KPOZ będą dwa roczne sprawozdania sporządzone przez Zespół MKiDN ds. Krajowego programu przy Departamencie Ochrony Zabytków przy współpracy instytucji realizujących, zawierające m.in. informacje, czy wszystkie zaplanowane na dany rok zadania zostały zrealizowane oraz czy założone rezultaty tych zadań zostały w pełni osiągnięte.

W przypadku pojawienia się opóźnień lub niepełnego osiągnięcia rezultatów w ramach poszczególnych zadań ocenione zostanie ryzyko niepełnej realizacji celów programu oraz zarekomendowane będą adekwatne działania naprawcze. Podstawą sporządzenia rocznego sprawozdania będą robocze raporty kwartalne, natomiast rezultaty bieżącego monitoringu powinny być omawiane na roboczych spotkaniach Zespołu MKiDN ds. Krajowego programu przy Departamencie Ochrony Zabytków z udziałem przedstawicieli instytucji realizujących zadania Krajowego programu. KPOZ podlega corocznej sprawozdawczości na potrzeby Rady Ministrów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1530, z późn. zm.). Dodatkowo, zgodnie z art. 86 pkt 2 u.o.z. minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego będzie przedstawiał Radzie Ministrów sprawozdanie z realizacji zadań wynikających z KPOZ.

Ewaluacja KPOZ zostanie przeprowadzona w ostatnim roku jego realizacji. Umieszczenie badania ewaluacyjnego w $\frac{3}{4}$ okresu realizacji przedsięwzięcia ma umożliwić uwzględnienie jego wyników w procesie konstruowania oraz wdrażania następnej edycji Krajowego programu, tj. na lata 2027–2030. Podmiotem odpowiedzialnym za przeprowadzenie ewaluacji KPOZ będzie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wykonanie badania może zostać zlecone podmiotowi zewnętrznemu.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

1. Uchwała nr 45 Rady Ochrony Zabytków przy Ministrze KiDN z dn. 26.05.2025 r.
2. Raport z realizacji badania „Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami w samorządzie gminnym w 2023 r.”
3. Raport roczny Narodowego Instytutu Dziedzictwa 2023 r.
4. Raport badania jakościowego „Polacy wobec zabytków”, materiał przygotowany przez Ipsos dla Narodowego Instytutu Konserwacji Zabytków, 2022 r.
5. Porozumienie z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa, zawarte przez Generalnego Konserwatora Zabytków w dniu 15 października 2021 r.